Operativní průzkum centrály Státní bezpečnosti

Neznámá kapitola z demonstrace 17. listopadu 1989

PAVEL ŽÁČEK

Prakticky neznámou kapitolou zásahu na Národní třídě proti studentské demonstraci konané dne 17. listopadu 1989 zůstává nasazení bezpečnostních složek, zejména pak organizování tzv. operativního průzkumu, který zabezpečovalo několik útvarů Sboru národní bezpečnosti.

Příslušníci vyčlenění ze dvou odborů Hlavní správy kontrarozvědky (II. správa SNB), Správy sledování (IV. správa SNB) a útvarů Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje, měli zajistit včasný a přesný přenos informací z místa demonstrace nadřízeným výkonným (zejména štábu mimořádné bezpečnostní /MBA/ akce „Student“) i politickým orgánům (městský či ústřední výbor KSČ), zodpovědným za ochranu socialistického státního zřízení či udržení klidu a veřejného pořádku.

Náčelník centrálního útvaru Státní bezpečnosti plk. PhDr. Karel Vykypěl se o připravované akci od podřízených dozvěděl asi tři týdny před jejím konáním. Podle vlastního vyjádření byl v obecné rovině informován, že *některé nezávislé skupiny* připravují k padesátému výročí 17. listopadu 1939 demonstraci.[1] Během příprav obligátních bezpečnostních opatření II. správa SNB zjistila, že celou akci *zastřešili svazáci a vysokoškoláci*. V týdnu před 17. listopadem 1989 se plk. Vykypěl věnoval delegaci KGB SSSR, takže Hlavní správu kontrarozvědky fakticky řídil jeho první zástupce pplk. JUDr. Vojtěch Zamykal, a o informace k připravované demonstraci se prý moc nezajímal.[2]

PŘÍPRAVY NA DEMONSTRACI

Státní bezpečnost před 17. listopadem 1989 získávala informace ze studentského prostředí a zejména z nezávislých struktur prostřednictvím agenturní a důvěrnické sítě. Na základě rozhodnutí z poloviny osmdesátých let[3] měla tzv. kontrarozvědnou ochranu středních a vysokých škol v hlavním městě na starosti převážně Správa Státní bezpečnosti (S-StB) Praha. I za vyhodnocování situace a přípravu bezpečnostních opatření ve svém teritoriu nesla zodpovědnost Správa Státní bezpečnosti, resp. Správa SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje. II. správa SNB neměla žádné konkrétní poznatky o přesné trase manifestace ani o jejím plánovaném průběhu, předpokládalo se, že budou provolávána různá hesla, obdobně jako při demonstracích v lednu, srpnu a říjnu 1989.[4] Plk. Vykypěl prý pouze odhadoval, že manifestace by se mohla pohybovat z Albertova na Karlovo náměstí, Vodičkovou ulicí přes Václavské náměstí až do ulice Opletalovy.[5]

Na základě rozkazu č. 59/1989 byl 17. listopadu zřízen štáb náčelníka

1 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB. Pád režimu v záznamoch dôstojníka tajnej polície*. ÚPN, Bratislava 2006, s. 30, 46, 54–55.

2 ŽÁČEK, Pavel: KGB a 17. listopad 1989. Poslední dohoda o československo-sovětské spolupráci v kontrarozvědné oblasti. In: *Sborník ABS*, 2009, č. 7. ABS, Praha 2010, s. 140.

3 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Protokoly parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění událostí 17. listopadu 1989*, díl 2. CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie, Praha 2013, s. 503; TÝŽ: Politická policie proti mládeži. Snahy StB o kontrolu tzv. problematiky mládeže ve druhé polovině osmdesátých let. In: VANĚK, Miroslav a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. ÚSD AV ČR – Votobia, Praha 2002, s. 293–297.

4 Srov. ŽÁČEK, Pavel (ed.): Organizace a řízení represe v ČSSR. Operační štáby generála Lorence 1988–1989. *Securitas Imperii*, 1998, č. 4/II, s. 285–286, 296, 529 a č. 4/III, s. 725; BENDA, Patrik – ŽÁČEK, Pavel (eds.): Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/II, s. 392–393, 403–405.

5 *Správní archiv Ministerstva obrany ČR* (dále jen SAMO) *Olomouc*, f. Vyšší vojenský soud (dále jen VVS) Tábor, sp. zn. T 10/1991, sv. IV, Protokol o výslechu svědka plk. PhDr. Karla Vykypěla z 18. 1. 1990, l. 1176.

Poprvé byli demonstranti zastaveni pořádkovou jednotkou SNB ve Vyšehradské ulici *Foto: Pavel Štecha*

II. správy SNB v čele s pplk. Zamykalem. Všichni členové měli až do odvolání být na pracovišti, tj. v budově Hlavní správy kontrarozvědky SNB v Thákurově ulici v Praze 6, a podílet se na získávání informací, jejich vyhodnocování a předkládání veliteli štábu.

Plk. Vykypěl se od 16.00 hod. nacházel v kanceláři prvního náměstka genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc., kterého čtyřikrát či pětkrát po sobě informoval první zástupce náčelníka S-SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje a náčelník S-StB Praha plk. JUDr. Jiří Bytčánek o aktuální situaci ve vnitřní Praze, o průběhu demonstrace na Albertově, potom na Vyšehradě, o skandovaných heslech a transparentech a předložil mu i odhad počtu manifestujících.[6]

Před odjezdem na večeři se sovětskou delegací, která měla začít v 19.00 hod. ve vile federálního ministerstva vnitra v Břevnově, se plk. Vykypěl zastavil na II. správě SNB, kde obdržel další stručnou zprávu o demonstraci. *V průběhu slavnostní večeře, které se zúčastnil i s. Lorenc, jsem bral několik telefonátů* […]. *Při večeři jsem se informoval u s. Bytčánka průběžně o stavu v centru Prahy, tedy o pohybu demonstrace* […]. *Frekvence telefonátů se s postupem doby zvětšovala* […]. *Před ukončením večeře, krátce po 20.00 hod., jsem telefonoval s. Bytčánkovi, který mi znovu sdělil, že na Národní třídě je dav lidu, že dav není v pohybu a že se situace nezměnila.*[7]

Podle zástupce náčelníka II. správy SNB pro vnitřní zpravodajství pplk. Ing. Miroslava Chovance byla situace před padesátým výročím 17. listopadu 1939 výjimečná tím, že předsednictvo ÚV KSČ nevyžadovalo, aby mu byla předložena informace o aktuální bezpečnostní situaci, případně návrh dalšího postupu.[8] Ještě před schválením manifestace městskými stranickými orgány připravily 11. odbor II. správy SNB, který mj. tzv. kontrarozvědně chránil vysokoškolské studenty, Mezinárodní svaz studentstva (MSS) a další instituce, plán vzájemné součinnosti s S-StB Praha i dalšími útvary komunistické politické policie.

Dokument, který 13. listopadu 1989 zpracoval starší referent specialista 1. oddělení 11. odboru mjr. René Špringer, obsahoval návrh koordinace agenturně-operativních a dalších bezpečnostních opatření u dvou paralelně

6 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka plk. PhDr. Karla Vykypěla, l. 1177, 1179.

7 ŽÁČEK, Pavel: *KGB a 17. listopad 1989*, s. 140–141.

8 *SAMO Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 11/1991, sv. XI, Protokol o výslechu svědka ing. Miroslava Chovance z 22. 2. 1991, l. 2125.

Videozáznam dokumentační skupiny operativního průzkumu II. správy SNB z ulice Na Slupi, dvacet minut před zahájením manifestace Repro: Vypovídat pravdu a nic nezamlčet, 2. díl

probíhajících akcí – kongresu MSS v hotelu Budovatel (dnes hotel President) k Mezinárodnímu dni studentstva[9] a studentské manifestace v Praze na Albertově. V rámci tzv. kontrarozvědné ochrany MSS zjistil 11. odbor, že někteří z osmdesáti zahraničních účastníků se chystají *navštívit míting na Albertově*.[10] Plán uložil vybraným útvarům StB aktivizovat agenturní síť, rozšířit informační činnost a udržovat hlásnou službu. Náčelník odboru boje proti vnitřnímu nepříteli (II. odbor) S-StB Praha měl podle vývoje situace stanovit nezbytný počet příslušníků k zabezpečení operativního průzkumu na území hlavního města.

Mjr. Špringer předložil plán kontrarozvědného zabezpečení k podpisu nejprve plk. Bytčánkovi, posléze prostřednictvím vedoucího staršího referenta specialisty (VSRS) 1. oddělení kpt. JUDr. Ivana Hrůzy náčelníkovi 11. odboru mjr. JUDr. Romanu Hájkovi.[11] *Mě osobně 17. listopad přestal zajímat poté, co byla demonstrace 15. 11. 1989 legalizována*, uváděl pplk. Chovanec, *pouze jsme pokračovali v normálním shromažďování informací o činnosti nezávislých struktur*. Ještě před povolením demonstrace předložil mjr. Hájek zástupci náčelníka správy ke schválení součinnostní plán. *V tomto plánu nebylo nic konkrétního, jednalo se o obecné věci,* […] *bylo stanoveno, že bude vyčleněno deset pracovníků pro potřeby II. odboru do operativního průzkumu*.[12] Tito příslušníci měli podle mjr. Hájka přejít až do konce vyhlášeného bezpečnostního opatření pod řízení S-StB Praha.[13] *Naše složka plnila pouze úkoly vztahující se k MSS a k zahraničním delegacím, které se zúčastnily oslav dne studentstva*, upřesnil zástupce náčelníka 11. odboru mjr. JUDr. František Hnídek. *Vše ostatní zabezpečovala S-StB Praha, my jsme pouze poskytli těch deset operativních pracovníků…*[14]

INSTRUKTÁŽ OPERATIVNÍHO PRŮZKUMU

Vedení 11. odboru – náčelník mjr. Hájek, jeho zástupce mjr. Hnídek a VSRS 4. oddělení mjr. JUDr. Rudolf Borkovec – po poledni 17. listopadu 1989 informovalo starší referenty 2. oddělení kpt. JUDr. Miloše Kuciana (psáno i Kucián), npor. Karla Vyhnánka a 4. oddělení mjr. Zbyňka Lálu, mjr. JUDr. Břetislava Šubrta a staršího referenta specialistu kpt. JUDr. Reného Vrubela, že se mají ve 14.00 hod. hlásit na S-StB Praha v Bartolomějské ulici. Podle svědectví kpt. Vrubela nařídil mjr. Hájek vyčleněným příslušníkům ještě před odjezdem z Thákurovy, aby se *vmísili do davu na Albertově, pak na Vyšehradě*. V případě zjištění jakýchkoliv závažných operativních poznatků je měli na odbor sdělovat prostřednictvím veřejné telefonní sítě.[15]

Služebním vozidlem se z Dejvic společně dopravili do Bartolomějské čp. 7. Před budovou S-StB Praha procházeli skupinou příslušníků odboru zvláštního určení Správy vojsk MV v maskáčích a červených baretech, kteří byli v bojovné náladě. Mjr. Lála dokonce slyšel, jak si mezi sebou říkají: *Dneska si je tady budeme sázet jako zajíce…*[16]

Vedoucí starší referent specialista 6. oddělení II. odboru kpt. JUDr. Lubomír Kobrle, který byl určen za velitele asi dvanáctičlenného operativního průzkumu na Albertově, je na sekretariátu instruoval, že průzkum bude prováděn

9 Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, díl 2, s. 672–673.
10 *SAMO Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 10/1991, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka Reného Špringera z 5. 9. 1991, l. 4989.
11 Tamtéž.
12 Tamtéž, sp. zn. T 11/1991, sv. XI, Protokol o výslechu svědka ing. Miroslava Chovance z 22. 2. 1991, l. 2125.
13 Tamtéž, sv. XXIV, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Romana Hájka z 23. 4. 1990, l. 4543.
14 Tamtéž, sv. X, Protokol o výslechu svědka JUDr. Františka Hnídka ze 7. 6. 1990, l. 1980.
15 Tamtéž, sp. zn. T 10/1991, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Reného Vrubela z 28. 8. 1991, l. 4971.
16 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka Zbyňka Lály z 3. 9. 1991, l. 4981.

Studentské transparenty na Albertově byly středem zájmu operativního průzkumu všech složek Státní bezpečnosti *Foto: ČTK/Pavel Hroch*

beze zbraně, obušku či kasru.[17] *Náčelníkem oddělení nám bylo řečeno, že máme provádět operativní průzkum, kdy je potřebné si všímat případných narušení veřejného pořádku, sledovat obsah hesel, v žádném případě nezasahovat do jednání davu a o vývoji situace podávat telefonicky zprávy.*[18] Také mjr. Šubrt uvedl, že byli rozděleni do dvojic, s úkolem informovat kpt. Kobrleho, *jaká hesla jsou na transparentech, co vykřikují demonstranti a jaká je nálada v davu vůbec…*[19]

V případě nutnosti řešit situaci na místě měli na negativní jevy upozornit uniformované příslušníky Veřejné bezpečnosti (VB). *Velitel zdůraznil, že během akce za nás zodpovídá, a proto se všichni budeme zdržovat v jeho přítomnosti s tím, že* [nás] *na místě bude usměrňovat a řídit naši činnost podle potřeby.*[20] Pokud by operativní průzkum odhalil známky toho, že se akce studentů začíná vymykat z rámce ohlášené manifestace k uctění památky Jana Opletala, bylo úkolem vyčleněných příslušníků hlásit tyto skutečnosti II. odboru S-StB na přidělené telefonní číslo.[21]

Sraz skupiny operativního průzkumu byl stanoven na 15.30 hod. u Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty UK. Npor. Vyhnánek s kpt. Kucianem nechali auto na Karlově náměstí a dál pokračovali pěšky. Na místo dorazili krátce po půl čtvrté, nikoho však nepotkali. *Došli jsme k Farmakologickému ústavu, zde jsme se sešli krátce s mjr. Šubrtem a tím náčelníkem* (kpt. Kobrlem – pozn. aut.) *oddělení z Bartolomějské*. Ve dvojici postávali na schodech u Purkyňova ústavu, jednou v krátkosti informovali svého nadřízeného, že podle jejich poznatků k ničemu závažnému zatím nedošlo.[22] Kpt. Kobrle asi v 16.30 hod. odešel telefonovat do budky v ulici Na Albertově.[23]

17 Tamtéž, sv. XI, Protokol o výslechu svědka kpt. JUDr. Miloše Kuciana z 19. 1. 1990, l. 2860.
18 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka npor. SNB Karla Vyhnánka z 20. 1. 1990, l. 2915.
19 Tamtéž, sv. XXI, Protokol o výslechu svědka JUDr. Břetislava Šubrta z 8. 8. 1991, l. 4909.
20 Tamtéž, sv. XI, Protokol o výslechu svědka kpt. JUDr. Miloše Kuciana z 19. 1. 1990, l. 2860.
21 Tamtéž, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka Zbyňka Lály z 3. 9. 1991, l. 4980.
22 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka npor. SNB Karla Vyhnánka z 20. 1. 1990, l. 2915.
23 Tamtéž, sv. XI, Protokol o výslechu svědka kpt. JUDr. Miloše Kuciana z 19. 1. 1990, l. 2861.

Záběr z videozáznamu operativního průzkumu Státní bezpečnosti z Albertova
Repro: Vypovídat pravdu a nic nezamlčet, 2. díl

S DAVEM NA ALBERTOVĚ

Po začátku akce dorazil na Albertov starší referent specialista 1. oddělení 11. odboru kpt. Ladislav Kovář, pověřený kpt. Hrůzou, aby v rámci operativního průzkumu evidoval případné negativní projevy ze strany zúčastněných zahraničních studentů – členů MSS. *Bylo to už v době, kdy oficiální akce probíhala, už běžely projevy. Po příchodu na místo jsem zjistil, že moje činnost bude prakticky vyloučena, neboť velké množství lidí mi znemožňovalo jakýkoli pohyb. Vyslechl jsem tedy několik projevů a odcházel jsem z prostoru pryč.* Poblíž služebního vozidla zaparkovaného u místního oddělení VB se pak potkal s náčelníkem svého oddělení.[24]

Kpt. Hrůza se z pokynu mjr. Hájka také rozhodl provést vizuální kontrolu delegace MSS i celkové situace na Albertově, kam dorazil krátce před 16.00 hod. Pohyboval se přibližně naproti Patologickému ústavu, nicméně ani jemu se nepodařilo dostat se do prostoru, kde se měla nacházet sledovaná delegace. Jeho další pobyt na místě ztratil smysl, a proto krátce po projevu akademika Miroslava Kaštětova prostor opustil. Odcházel, jak sám podotkl, *velmi rozrušen.*[25]

Skupina mjr. Šubrta a kpt. Vrubela se dopravila kolem 16.00 hod. tramvají na Albertov, kde již bylo shromážděno velké množství lidí. *Vzpomínám si, že vedoucí naší skupiny chtěl telefonovat, ale že se mu to nepodařilo. My jsme mu jenom hlásili hesla na transparentech a výkřiky z davu.*[26] Pak se šli občerstvit a ohřát do blízké restaurace, ve které se zdrželi až do doby, než se průvod vydal na Vyšehrad. S demonstranty pak také vyrazili ke Slavínu, ale až nahoru se nedostali. Poté opět skončili v restauraci. Když průvod zamířil nadobro ve směru do centra Prahy, vyrazili s odstupem 300 až 400 metrů za ním.[27]

DO CENTRA PRAHY

Osamoceně se po Albertově pohyboval mjr. Lála, který jen občas potkal některého z příslušníků II. odboru.[28] *Absolvoval jsem celý mítink na Albertově, když se průvod hnul na Vyšehrad, snažil jsem se spojit s příslušníky své skupiny, ale nepodařilo se mi to, protože nebylo přímo domluveno místo setkání.* Pokračoval nejprve s davem na Vyšehrad, pak se s ním vracel zpátky. Na úrovni Albertova se pohyboval v zadní části průvodu, kde se lidé dohadovali, zda se půjde na Václavské náměstí, či nikoliv. Šel za nimi po nábřeží a na Výtoni zahlédl své kolegy mjr. Šubrta a kpt. Vrubela.[29] Když bylo zjevné, že se demonstranti odklonili od povolené trasy, chtěl mjr. Lála třikrát volat na odbor, nikde však nenašel fungující telefonní automat.[30]

Kpt. Kucian s npor. Vyhnánkem po nějaké době ztratili v davu kontakt s kpt. Kobrlem. Pouze zahlédli mezi lidmi kameramana kpt. Vítězslava Stachovského a několik dalších příslušníků dokumentační skupiny z 10. odboru (tzv. kontrarozvědné rozpracování nepřátelských seskupení) II. správy SNB, kteří působili jako jeho ochrana.[31] Když se čelo průvodu pohnulo směrem k Vyšehradu,

24 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB Ladislava Kováře z 20. 1. 1990, l. 2904.
25 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB JUDr. Ivana Hrůzy z 19. 1. 1990, l. 2898–2899.
26 Tamtéž, sv. XXI, Protokol o výslechu svědka JUDr. Břetislava Šubrta z 8. 8. 1991, l. 4909.
27 Tamtéž, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Renéhо Vrubela z 28. 8. 1991, l. 4971.
28 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka Zbyňka Lály z 3. 9. 1991, l. 4980.
29 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka mjr. SNB Zbyňka Lály z 20. 1. 1990, l. 2921.
30 Tamtéž, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka Zbyňka Lály z 3. 9. 1991, l. 4981.
31 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Miloše Kuciana z 26. 6. 1990, l. 2205; srov. ŽÁČEK, Pavel: *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, díl 2, s. 392 ad.

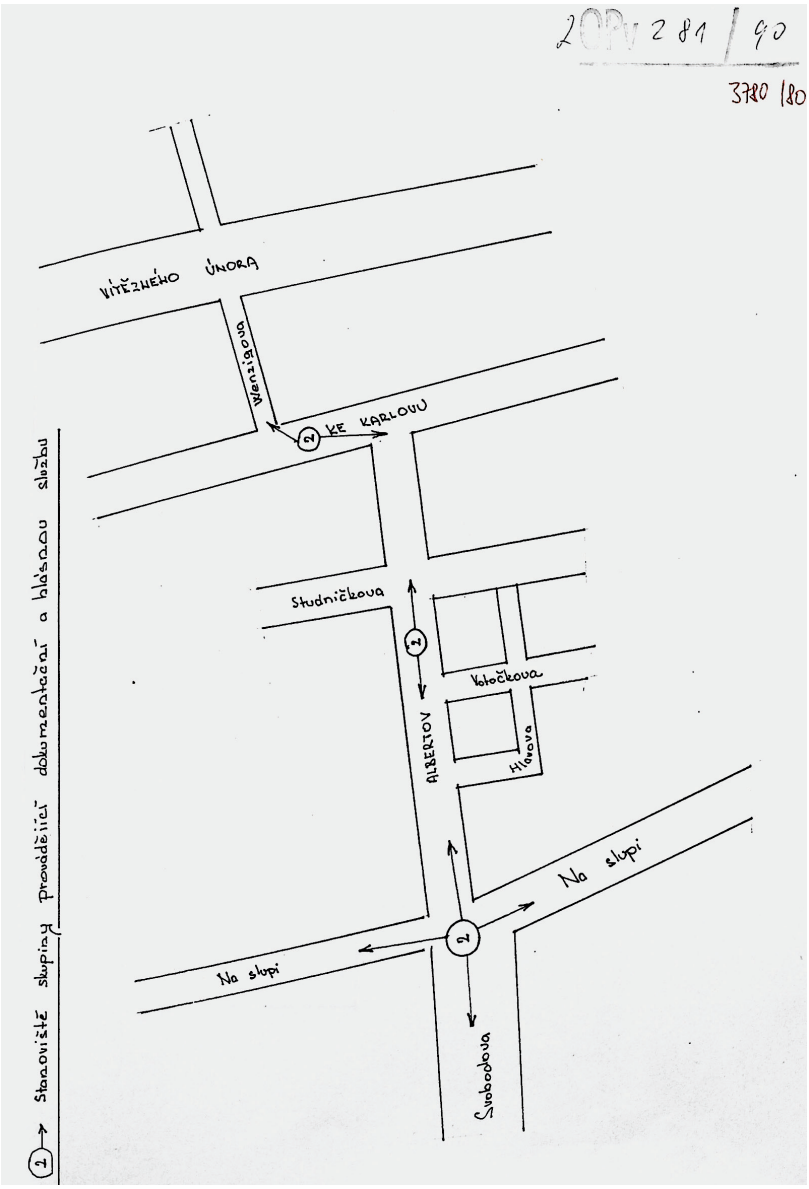

Plánek operativního průzkumu a hlásné služby IV. správy SNB v okolí Albertova

Foto: ABS

rozhodli se podat informaci, a protože telefonní budka byla obklopena lidmi, předešli u Botanické zahrady dav. Kpt. Kucian z místního oddělení VB Vyšehradská informoval jak 11. odbor, tak II. odbor S-StB Praha, že průvod jde spořádaně na Vyšehrad. Upozornil zároveň, že zůstali bez velitele. Podle pokynu pokračovali v operativním průzkumu v ulicích Na Slupi a Vyšehradské, zejména v prostoru před oddělením VB.[32]

Když se demonstranti přesouvali z Albertova na Vyšehrad, vyslal mjr. Hájek přímo náčelníka 4. oddělení, aby na místě posoudil situaci. Sám mjr. Borkovec uvedl, že to bylo z důvodu nedostatku informací o situaci, protože příslušníci 11. odboru, vyslaní na operativní průzkum, nic nehlásili. Z Thákurovy odjel s řidičem do centra, z magistrály odbočili k Muzeu Sboru národní bezpečnosti a Pohraniční stráže (dnes Muzeum Policie ČR) a sjeli dolů na Albertov. Na místě se ujistili, že zde již manifestace skončila, všude byla pouze vozidla VB a průvod se přesunul na Vyšehrad. *Na Vyšehradě jsme zjistili, že akce končí, chodili proti nám jednotlivci a dvojice lidí. Jeli jsme pak do Štěpánské ulice a na Václavské náměstí, tam bylo u sochy sv. Václava asi 20 lidí, a pak jsme se vrátili zpět na správu do Thákurovy ulice.* Mjr. Borkovec náčelníka 11. odboru uklidnil zprávou, že v centru Prahy je klid a na Vyšehradě to končí.[33]

Ještě než kpt. Hrůza nasedl ke kpt. Kovářovi do služebního vozidla, zatelefonoval na 11. odbor, že opouštějí Albertov a přesouvají se na Vyšehrad. Po zaparkování u zadního traktu Paláce kultury (dnes Kongresové centrum Praha) a zjištění, že se čelo průvodu již nalézá na Slavíně, informoval mjr. Hájka s tím, že je těžké odhadnout další vývoj situace. Obratem dostali úkol provést průzkum centra města.[34] Na Václavském náměstí se nic nedělo, a tak se vrátili zpět k Vyšehradu. Pod železničním mostem zabočili z Engelsova (dnes Rašínovo) nábřeží doleva, zrovna v době, kdy dav směřoval na Vyšehrad. Bylo odhadem kolem 18.00 hod., možná o něco později. *Prostor Vyšehradu byl v té době zcela zaplněn, nám se podařilo dostat pouze do pro-*

32 *SAMO Olomouc*, f. VVS Příbram, sp. zn. T 10/1991, sv. XI, Protokol o výslechu svědka kpt. JUDr. Miloše Kuciana z 19. 1. 1990, l. 2861; sv. XII, Protokol o výslechu svědka npor. SNB Karla Vyhnánka z 20. 1. 1990, l. 2915.

33 Tamtéž, sp. zn. T 11/1991, sv. X, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Rudolfa Borkovce z 6. 6. 1990, l. 1911.

34 Tamtéž, sp. zn. T 10/1991, sv. XII, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB Ladislava Kováře z 20. 1. 1990, l. 2904–2906.

Manifestanti na Vyšehradě, krátce před rozhodnutím vydat se do centra Prahy *Foto: ČTK/Pavel Hůla*

storu Jedličkova ústavu. Tam jsme šli po chodníku vlevo ve směru chůze, zpátky jsme se vraceli po druhém chodníku. Od Jedličkova ústavu dál už byla celá ulice zaplněna, včetně chodníků… Proto jsme se vrátili k vozidlu, zůstali jsme u něho a sledovali jsme odchod účastníků, bylo to na vzdálenost asi deseti metrů. Krátce po 18.30 hod. hovořil kpt. Hrůza telefonicky s mjr. Hájkem, který mu dal pokyn vrátit se nejpozději do čtvrt na osm na základnu.[35]

Kpt. Kucian se s npor. Vyhnánkem stali svědky, jak kolem půl sedmé Vyšehradskou ulici přehradil kordon příslušníků VB *a prostor se naplnil davem*. Vzápětí přijela kolona vozidel Pohotovostního pluku (PP) VB, příslušníci v bílých přilbách oba jmenované vyzvali, aby odešli směrem ke Karlovu náměstí. Následující hodinu pak strávili ve vozidle npor. Vyhnánka, než se rozhodli vrátit se zpět do Vyšehradské ulice. Z místního oddělení VB nahlásili na 11. odbor, že situace v okolí je zcela klidná. *Dostali jsme rozkaz, abychom se vrátili na správu, což jsme okamžitě učinili.*[36]

Po návratu do centrály někdy po 19. hod. nahlásili mjr. Hnídkovi, že v průběhu operativního průzkumu nedošlo k žádné mimořádné události. *Sdělili mi též, že byli umístěni na nějaké křižovatce, kudy ani nešel průvod manifestantů*. Protože zklamalo telefonické spojení s II. odborem S-StB, bylo rozhodnuto spojit se s Bartolomějskou osobně.[37]

V 19.15 hod. se vrátili také kpt. Hrůza s kpt. Kovářem, které *stáhl* mjr. Hájek *zpět na součást*, právě kvůli tomu, že vyslal mjr. Špringera na S-StB Praha ke zjištění situace.[38] Mjr. Špringer po celý den přijímal a vyhodnocoval informace *o aktivizaci nepřátelského prostředí* v jednotlivých krajích a zpracovával průběžné informace pro vedení II. správy SNB. Jedinou výjimkou zůstávala S-StB Praha, která žádné svodky neposlala, a proto byl po 19.00 hod. vyslán do Bartolomějské, aby

35 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB JUDr. Ivana Hrůzy z 19. 1. 1990, l. 2898.
36 Tamtéž, sp. zn. T 11/1991, sv. XII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Miloše Kuciana z 26. 6. 1990, l. 2205.
37 Tamtéž, sv. X, Protokol o výslechu svědka JUDr. Františka Hnídka ze 7. 6. 1990, l. 1979.
38 Tamtéž, sv. XXIV, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Romana Hájka z 23. 4. 1990, l. 4543.

vyhledal náčelníka 2. oddělení mjr. Antonína Prchala nebo kohokoliv dalšího z vedení II. odboru. *Nikoho jsem však nenašel, pouze jsem slyšel, že z Národní třídy se ozývá hluk a tak jsem se tam šel podívat. Viděl jsem množství příslušníků VB a dav byl přehražen na Perštýně kordonem*. Se souhlasem mjr. Hájka zůstal na místě a sledoval další vývoj situace.[39]

V OKOLÍ VÁCLAVSKÉHO NÁMĚSTÍ

Kolem oběda oznámili zástupce náčelníka 3. a náčelník 4. oddělení kpt. JUDr. Pavel Beníšek a mjr. Borkovec svým podřízeným starším referentům mjr. JUDr. Marii Jandlové, npor. Václavu Sklenářovi a staršímu referentu specialistovi kpt. JUDr. Miroslavu Vernerovi, že se rovněž mají dostavit do Bartolomějské. Protože instruktáž na II. odboru S-StB Praha již nestihli, byli posláni přímo na místní oddělení VB Krakovská, kam dorazili před 15. hod. Kpt. JUDr. Radoslav Janda sdělil mjr. Jandlové a kpt. Sklenářovi, že budou provádět operativní průzkum v Opletalově ulici, zejména že se soustředí na situaci v okolí památníku Jana Opletala před Hlavním nádražím.[40] Mjr. Jandlová k tomu navíc uvedla: *Všichni jsme byli oblečeni v civilním oděvu. Já jsem měla na sobě světle zelený prošívaný kabát z umělé hmoty. Byla jsem prostovlasá, měla jsem sukni a obyčejné polobotky.*

V 16.00 hod. odjeli jmenovaní se svým kolegou npor. Václavem Němcem do Opletalovy ulice. Jejich hlavním úkolem bylo informovat o případném shromažďování *protispolečenských živlů*. Informace předávali veliteli operativního průzkumu kpt. Jandovi osobně jednou za hodinu na „styčném bodu" – u stánku před Domem potravin na Václavském náměstí: *…říkali jsme mu, že se u nás nic neděje. On nám jen řekl, že má zprávu, že manifestace pokračuje na Vyšehradě a Albertově.*[41]

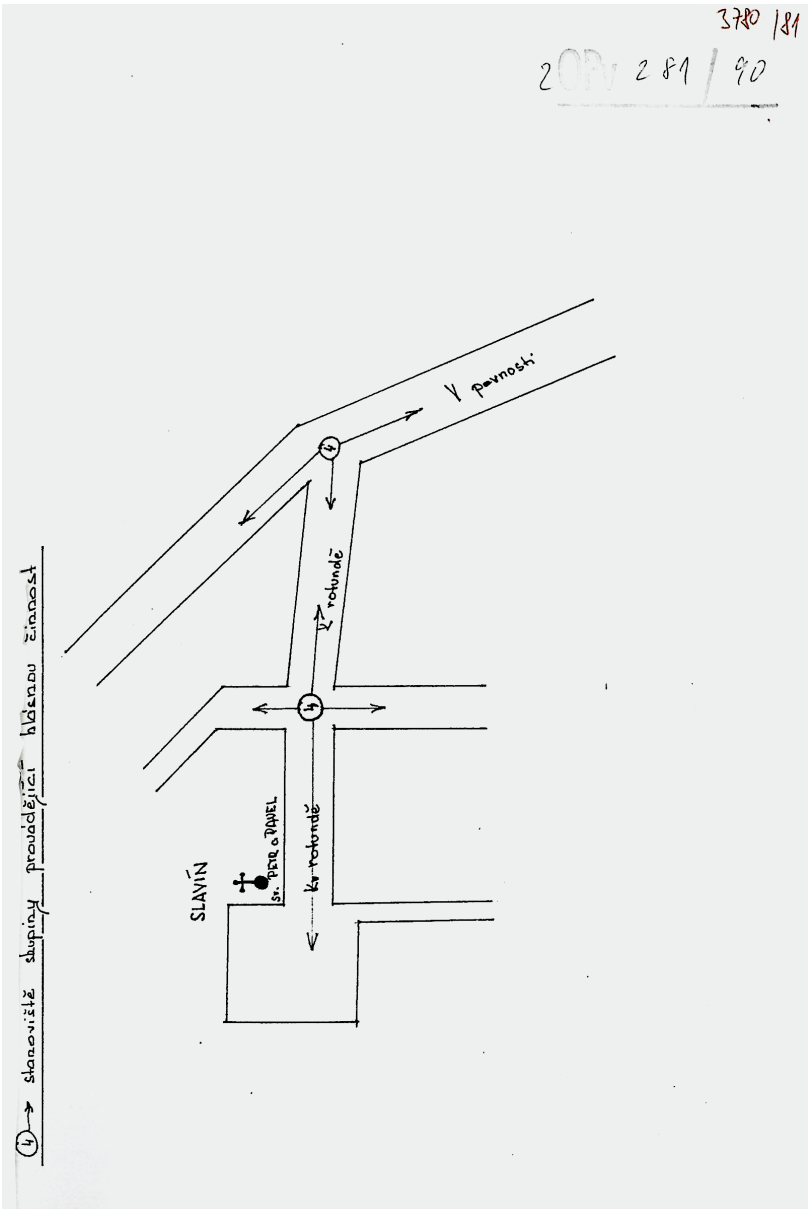

Plánek operativního průzkumu a hlásné služby IV. správy SNB z okolí Vyšehradu Foto: ABS

Kpt. Verner byl v 16.00 hod. s neznámým příslušníkem oddělení hospodářské kriminality v civilu vyslán na Václavském náměstí, do prostoru mezi Domem obuvi (dnes obchodní dům Baťa) a Vodičkovou ulicí. Hodinu co hodinu měli telefonicky hlásit vývoj situace. *My jsme se tedy pohybovali v určeném prostoru, protože byla zima, střídali jsme se, vždy jeden byl na ulici, druhý šel někam dovnitř*

39 Tamtéž, sp. zn. T 10/1991, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka Reného Špringera z 5. 9. 1991, l. 4989.
40 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka npor. SNB Václava Sklenáře z 20. 1. 1990, l. 2927.
41 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Marie Jandlové z 20. 1. 1990, l. 2919.

do budovy se ohřát. Takto to probíhalo asi do 18.30 hodin, když jsme se dohodli rozejít a dali jsme si sraz v tomto prostoru na 19.00 hodin.[42]

Mjr. Jandlová s npor. Sklenářem se po 18.30 hod. přesunuli k mléčnému baru na roh Václavského náměstí a Opletalovy ulice. Kpt. Jandu informovali, že v jejich úseku je klid, ten reagoval, že bezpečnostní opatření stále trvá. O dvě hodiny později konečně dostali zprávu, že akce skončila. *Tak jsme šli společně s npor. Sklenářem na metro, když jsme přišli do prostoru Můstek, viděli jsme, že od Národní třídy chodí lidé, a tak jsme se jen ze zvědavosti šli podívat, co se tam děje*. U nakladatelství Albatros na rohu Národní třídy a Na Perštýně narazili na trojí uzávěru příslušníků Pohotovostního pluku VB.[43]

Mezitím kpt. Verner využil přestávky a z místního oddělení VB na Hlavním nádraží zatelefonoval na 11. odbor, aby se dozvěděl, zda se má po skončení akce vracet na pracoviště. *Odešel jsem tedy opět na Václavské náměstí, kde jsem se setkal s tím* [neznámým] *kolegou, a protože se nic nedělo, procházeli jsme prostor celého náměstí, abychom se chůzí zahřáli*. Ve čtvrt na osm potkal své známé z Chomutova, kteří přijeli do Prahy na divadelní představení. Poté pokračoval v obchůzce.[44]

Kolem 19.30 hod. mjr. Jandlová s npor. Sklenářem hlásili kpt. Jandovi, že se stále nic neděje, a on je odeslal na pracoviště. *Šli jsme na Můstek na metro, viděli jsme vycházet davy lidí z ulice 28. října, proto jsme tam nakoukli. Zjistili jsme, že se dál nedostaneme, protože byla ulice uzavřena, dostali jsme se přibližně do prostoru Autoturistu.*[45]

NA NÁRODNÍ TŘÍDĚ

Kolem 19.00 hod. byl npor. Němec vyslán z II. správy SNB vyzvednout své kolegy z operativního průzkumu v centru Prahy. Služební vozidlo Škoda 120 GLS zaparkoval na Perštýně před budovou Ministerstva vnitra a životního prostředí ČSR (dnes budova Policie ČR, Na Perštýně čp. 11) a vypravil se na Václavské náměstí. Po dohodě s nimi se vracel pro auto, aby je mohl naložit.[46] Na parkovišti však zjistil, že jeho vozidlo je zablokováno aviemi Veřejné bezpečnosti bez řidičů.

Npor. Němec se vrátil na Václavské náměstí, kde povečeřel, a poté asi v 21.00 hod. s kolegy zamířil Národní třídou k vozidlu, kde však mezi Domem dětské techniky (čp. 28) a bistrem naproti narazil na uzávěru Pohotovostního pluku VB, před níž stál dav civilních osob. Když clonu obešel, zjistil, že situace na Perštýně se nezměnila. Z chodníku u Albatrosu se tak shodou okolností stal jedním z mnoha svědků finální fáze zásahu na Národní třídě. *Vím, že uprostřed křižovatky bylo zaparkováno vozidlo UAS* (správně UAZ, vojenský automobil – pozn. aut.) *s megafonem, které vyzývalo k rozchodu. Následně z toho místa jsem pozoroval, že kordon příslušníků v uniformách, který byl postaven mezi bufetem Metro a Redutou, postupoval směrem k Národnímu divadlu a tímto směrem dav vytlačoval…* Výhled na zasahující příslušníky Pohotovostního pluku VB a Školního pohotovostního oddílu (ŠPO) Městské správy SNB mu poněkud zakrýval stánek se suvenýry a podloubí pasáže Metro.

Ke konci zákroku npor. Němec uviděl přes Národní třídu osobu – netušil, že jde o por. Ludvíka Zifčáka alias Milana Růžičku[47] – ležící na zemi pod výkladní skříní Reduty, hlavou směrem k Václavskému náměstí a obličejem ke stěně. *Byly u ní nejspíše dvě ženy, které se snažily ležící osobu nějak podložit, nevím, zda nějakým kartonem nebo kabátem. Poté jsem zaregistroval, že clona, která prováděla zákrok, se v podstatě rozpadla, dav již byl rozptýlen, v místě křižovatky mezi Domem dětské knihy* (tehdejší budova nakladatelství Albatros – pozn. aut.) *a* [obchodním domem] *Májem* (dnes Tesco – pozn. aut.) *byl již volný pohyb. Na místo přijelo od Národního divadla vozidlo rychlé záchranné služby Tatra 613* […] *a zastavilo uprostřed vozovky v místě mezi bufetem Metro a Redutou. Následně přijelo vozidlo, byl to určitě Mercedes, a po něm přijela sanita Škoda 1203* […]. *K té ležící osobě šel jeden z osádky sanity T 613* […] *ležící osoba* [do ní byla] *naložena* […]. *V té době celkem naložily asi 6 osob* […]. *Poté se sanity rozjely, asi směrem ke Karlovu náměstí.*[48]

Mjr. Lála, který se do prostoru Národní třídy s kolegy snažil dostat úzkými okolními uličkami, až na místě zjistil, že přístupové cesty jsou uzavřeny.[49] Když se průvod dostal na Národní třídu, zůstal stát s mjr. Šubrtem a kpt. Vrubelem u Národního divadla. Dále nepokračovali kvůli tomu, že nebyli *služebně veleni do těchto prostor*, a protože *v případě, že k zákroku dojde, což bylo zřejmé z nasazených jednotek*, nechtěli utrpět újmu.[50] Aniž by podali jakoukoliv zprávu nadřízeným – *příslušníků z jiných součástí a zejména*

42 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB Miroslava Vernera z 20. 1. 1990, l. 2924–2925.
43 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Marie Jandlové z 20. 1. 1990, l. 2919.
44 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB Miroslava Vernera z 20. 1. 1990, l. 2924–2925.
45 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka npor. SNB Václava Sklenáře z 20. 1. 1990, l. 2927.
46 Tamtéž, sp. zn. T 11/1991, sv. XV, Protokol o výslechu svědka kpt. Vojtěcha Němce ze 7. 3. 1991, l. 2918.
47 Srov. ŽÁČEK, Pavel: „Legalizace" poručíka Ludvíka Zifčáka. Hloubková akce správy Státní bezpečnosti Praha v prostředí vnitřního nepřítele. *Paměť a dějiny*, 2009, roč. 3, č. 4, s. 15–33.
48 *SAMO Olomouc*, f. VVS, sp. zn. T 11/1991, sv. XV, Protokol o výslechu svědka npor. SNB Vojtěcha Němce z 22. 1. 1991, l. 2913–2915.
49 Tamtéž, sp. zn. T 10/1991, sv. XII, Protokol o výslechu svědka mjr. SNB Zbyňka Lály z 20. 1. 1991, l. 2921.
50 Tamtéž, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Renéhо Vrubela z 28. 8. 1991, l. 4971.

uniformovaných se kolem pohybovalo *mnoho a bylo zřejmé, že o průběhu manifestace mají příslušné orgány dost informací* – rozhodli se odejít na večeři do restaurace U Fleků.

Po večeři – někdy kolem 21.30 hod. – se mjr. Lála vrátil k Národnímu divadlu, nicméně přímo na Národní třídu se opět nedostal. Bylo již po fatálním zásahu pohotovostních jednotek: *…v okolních ulicích jsem viděl několik zraněných nebo vyděšených občanů, kteří zřejmě prodělali zákrok* […].[51] *Protože jsem nebyl dostatečně oblečen, byla mi zima, tak jsem šel domů* […]*, kam jsem mohl dorazit kolem 22.00 hodin, může mi to potvrdit manželka*.[52]

Kolem 22.30 hod. pak odešli z restaurace i jeho kolegové, kteří se šli podívat přímo na Národní třídu, kde se však již nic nedělo.[53] Že skutečně došlo k zákroku, však poznali podle pohybu příslušníků VB i demonstrantů. Náhodný známý ze S-StB Praha je poslal domů. *V této době jsme již nebyli organizováni jako skupina, šli jsme vlastně jednotlivě. Žádné zprávy jsme nikomu nepodávali*.[54]

ZÁVĚREM

Příslušníci 11. odboru II. správy SNB, vyčlenění na základě dohody se S-StB Praha k operativnímu průzkumu dne 17. listopadu 1989, se v průběhu studentské demonstrace podíleli na tzv. hlásné službě, jejímž cílem bylo podrobně informovat veškeré nadřízené mocenské složky. Bezprostředně byly operativní informace z Albertova, Vyšehradu, Václavského náměstí a dalších míst předávány sekretariátům II. odboru S-StB Praha a 11. odboru II. správy SNB, které je dále distribuovaly vedením svých útvarů, zejména štábu mimořádné bezpečnostní akce „Student", a také politickým orgánům (městským i celostátním).

Jak vyplývá z výpovědí zúčastněných příslušníků, jejich „hlásná činnost" nebyla dokonalá (neměli vlastní spojení a veřejné telefonní sítě nebyli v řadě případů schopni využít), přispěla dokonce k dezinterpretaci událostí a ve svém důsledku dezinformaci stranické i bezpečnostní nomenklatury a podcenění důsledku zásahu pořádkových jednotek. I kpt. Hrůza po svém návratu na 11. odbor v 19.15 hod. podal mjr. Hájkovi uklidňující zprávu.[55] Na pracovišti se od náčelníka odboru dozvídal pouze kusé a zmatené informace. *Nebylo si možno udělat odpovídající obrázek o tom, k čemu vlastně na Národní třídě došlo*.[56]

Obdobně kpt. Kucian s npor. Vyhnánkem *zahlásili vedení odboru, že je klid, že se nic neděje…* Mjr. Hnídek reagoval: *…vlastně ještě nic nezačalo, dav lidí sedí před Májem a* […] *teprve* [to] *asi začne*. Oba dostali nařízeno setrvat jako záloha na pracovišti.[57] I mjr. Hnídek potvrzoval: *Na centrále převážilo přesvědčení, že akce již byla skončena*. Nikdo z příslušníků, kteří se vrátili na II. správu SNB, nehlásil náčelníkovi odboru jakoukoliv mimořádnou událost.[58]

Ještě ve 21.15 hod. mjr. Jandlová s npor. Sklenářem po rozhovoru s několika příslušníky S-StB Praha hlásili na sekretariát 11. odboru, *že v Praze je klid*.[59] Asi po půl desáté npor. Němec naložit kpt. Vernera a další dva jeho kolegy a odvezl je zpět do Thákurovy (a posléze i domů).[60]

Mjr. Špringer se vrátil z Bartolomějské na 11. odbor kolem 22.00 hod., aby z podkladových materiálů analytického úseku S-StB Praha zpracoval zprávu o situaci. *K tomu jsem přidal vlastní poznatky z Národní třídy a předal jsem to Hájkovi*.[61] Podle mjr. Hnídka pouze informoval, že na Národní třídě bylo shromážděno asi 2000 osob a proti davu zasahovali příslušníci Pohotovostního pluku VB.[62]

Podle kpt. Ing. Miroslava Málka však zavládlo na II. správě SNB mezi některými příslušníky zděšení. Někteří, *takoví ti dogmatici, ti se řechtali*, jiní byli *zaražení a říkali, hele, oni to zmlátili*. Všeobecně se vědělo, jak *to bylo hrozný, že to tam* [příslušníci] *VB uzavřeli a najížděly do toho transportéry, že to byl takový masakr,* [který] *prostě nemá obdoby* […]. *Potom přišla parta Špringer a spol.* […] *a ten vyprávěl svoje zážitky, jak tam strhnul nějakýho novináře zahraničního* […]. *Tenkrát Sláva Kohout* (Květoslav Kohout, SRS 3. odd 10. odboru II. S-SNB – pozn. aut.) *vystoupil a řekl, teda pánové, jestli jste tohleto udělali, tak si pamatujte, že to je tedy kompletně totálně všechno v prdeli*.[63] *Říkal, že tím skončil všechen socialismus*.[64]

51 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka Zbyňka Lály z 3. 9. 1991, l. 4981.
52 Tamtéž, sv. XII, Protokol o výslechu svědka mjr. SNB Zbyňka Lály z 20. 1. 1990, l. 2921–2922.
53 Tamtéž, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Reného Vrubela z 28. 8. 1991, l. 4972.
54 Tamtéž, sv. XXI, Protokol o výslechu svědka JUDr. Břetislava Šubrta z 8. 8. 1991, l. 4909.
55 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB JUDr. Ivana Hrůzy z 19. 1. 1990, l. 2898.
56 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. SNB Ladislava Kováře z 20. 1. 1990, l. 2905.
57 Tamtéž, sp. zn. T 11/1991, sv. XII, Protokol o výslechu svědka JUDr. Miloše Kuciana z 26. 6. 1990, l. 2205.
58 Tamtéž, sv. X, Protokol o výslechu svědka JUDr. Františka Hnídka ze 7. 6. 1990, l. 1979.
59 Tamtéž, sp. zn. T 10/1991, sv. XII, Protokol o výslechu svědka mjr. JUDr. Marie Jandlové z 20. 1. 1990, l. 2919.
60 Tamtéž, Protokol o výslechu svědka kpt. Vojtěcha Němce ze 7. 3. 1991, l. 2918
61 Tamtéž, sp. zn. T 10/1991, sv. XXII, Protokol o výslechu svědka Reného Špringera z 5. 9. 1991, l. 4989.
62 Tamtéž, sv. X, Protokol o výslechu svědka JUDr. Františka Hnídka ze 7. 6. 1990, l. 1979.
63 ŽÁČEK, Pavel: *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet*, díl 2, s. 356.
64 Tamtéž, s. 381.

ZPRÁVY OPERATIVNÍHO PRŮZKUMU ZE DNE 17. 11. 1989 ZACHYCENÉ MĚSTSKOU SPRÁVOU VB

[…]
15.02 – předána informace o tom, že na Albertově jsou vylepovány letáky vyzývající k demonstraci na Václavském nám. dne 20. 11. 1989 na podporu rozbourání Berlínské zdi – anonym občana
Opatření: pokyn k prověření – nebylo potvrzeno
[…]
15.23 – hlášeno, že v prostoru Albertova je cca 500 osob a byl krátkodobě rozvinut transparent „Chceme slyšet pravdu, je nás tady dost“
Vzato na vědomí, bez opatření
15.28 – hlášení, že na Vyšehradě je shromážděno cca 500 osob, další přichází na místo. Ve Studničkově ul., Praha 2 je cca 250–300 osob.
15.48 – na Albertově je cca 2000 osob – Vzato na vědomí
15.50 – na Karlově nám. shluk cca 150 osob
Vzato na vědomí
15.55 – na Albertově asi 3000 osob, rozvinut transparent „Pryč s monopolem KSČ“
Vzato na vědomí, bez opatření

16.00 – zahájení mítinku zpěvem studentské hymny Gauzdeamus (sic) igitur, po které následovaly projevy Kotětova (správně Katětov – pozn. aut.), Klímy, Mejstříka a Pajerové. Na Albertově cca 5000 osob.
Vzato na vědomí, bez opatření
16.03 – hlášen výskyt transparentů na Albertově „Palach, Opletal“, „Nechceme násilí, nechceme být jako kůl v plotě“, „Chceme slyšet pravdu“
Vzato na vědomí, bez opatření
[…]
16.42 – na Albertově probíhá minuta ticha
16.55 – dav se začal pohybovat ul. Studničkovou a Albertov ve směru na křižovatku ulic Albertov – Na Slupi. Byla provolávána hesla „Pryč se Štěpánem“, „At žije Havel“, „Pryč s Lidovými milicemi“, „Svobodné volby“.
Vzato na vědomí, bez opatření

17.00 – dav došel na křižovatku ulic Albertov – Na Slupi, kde se zastavil a po krátkém rozhodování se začal pohybovat stanovenou trasou na Vyšehrad – provoláváno „Pryč s Jakešem“, „Ať žije Havel“, „Pověste všechny komunisty“
Vzato na vědomí, bez opatření
17.08 – dav v ul. Lumírova, výkřiky „Vyšehrad – Václavské nám.“
[…]
17.15 – předána informace o tom, že skupina asi 300 osob by měla jít na Václavské nám.
17.24 – na Vyšehradě je asi 1500 osob, ale konec průvodu je ještě na Albertově, celkem cca 8–10 000 osob, průvod je roztažen
Vzato na vědomí, bez opatření
17.30 – nezjištěné televizní společnosti na křižovatce Albertov – Na Slupi provádí rozhovory se studenty
Vzato na vědomí, bez opatření
17.40 – z davu provolávána hesla „Ať žije Havel“, „Pověste všechny komunisty“, „Vy jste Šmoulové“

18.03 – na Vyšehradě je asi 15 000 osob
18.05 – u sochy sv. Václava na Václavském nám. shromažďování osob, zapalovány svíčky
Vydán pokyn k perlustraci osob
18.15 – první skupiny osob odchází z Vyšehradu
Vzato na vědomí, bez opatření
18.22 – asi 2000 osob vešlo do ul. Vyšehradské a směřovalo na Karlovo nám.
[…]
18.55 – dav se obrátil a ul. Plaveckou prošel na nábřeží B. Engelse, počet osob cca 5000, a směřoval na Palackého nám.
[…]

19.15 – dav dorazil k ul. Myslíkova
19.18 – dav na nábřeží před Národním divadlem, konec v Plavecké ul., ale řady jsou roztaženy
[…]
19.21 – dav zahnul na Národní tř., směřuje k Václavskému nám.
[…]
19.37 – konec davu dorazil k Národnímu divadlu a postupoval do Národní tř. Za postupujícím davem šla jednotka ŠPO, která propouštěla jednotlivé osoby směrem k Národnímu divadlu.
[…]
19.56 […]
Většina osob uposlechla výzev a prostor Národní tř. opustila. Na Národní tř. zůstalo cca 2–2500 osob, které výzev neuposlechly, zapálily svíčky a posadily se na vozovku. V průběhu dávání výzev (50 minut) některé osoby zapalovaly svazky svíček a házely je na příslušníky v zábranách – s tímto bylo započato ve 20.05 hod. […]

20.55 – na křižovatce Spálená – Na Perštýně ve směru k Václavskému nám. se vytvořil dav cca 500 osob, který se dostal za záda uzávěry PP VB
[…]

Zdroj: *SAMO Olomouc*, f. VVS, sp. zn. T 11/1991, příloha 1, Časový přehled událostí v průběhu MBA ze dne 17. a 18. 11. 1989, 20. 11. 1989, l. 3780/30–33.

FUNKCIONÁŘI II. SPRÁVY SNB A OPERATIVCI 11. ODBORU VYSLANÍ 17. 11. 1989 K OPERATIVNÍMU PRŮZKUMU

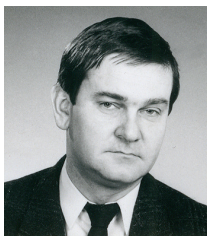

pplk. ing. Miroslav Chovanec, zástupce náčelníka II. S-SNB
mjr. JUDr. Roman Hájek, náčelník 11. odboru
mjr. JUDr. František Hnídek, zástupce náčelníka 11. odboru

kpt. JUDr. Ivan Hrůza, VSRS 1. oddělení 11. odboru
mjr. JUDr. Rudolf Borkovec, VSRS 4. oddělení 11. odboru
mjr. René Špringer, SRS 1. oddělení 11. odboru, autor součinností dohody mezi II. S-SNB a S-StB Praha

Členové operativního průzkumu v oblasti Albertova

kpt. JUDr. Lubomír Kobrle, VSRS 6. oddělení II. odboru S-StB Praha, velitel operativního průzkumu v oblasti Albertova
kpt. JUDr. Miloš Kucian, SR 2. oddělení 11. odboru
npor. Karel Vyhnánek, SR 2. oddělení 11. odboru

mjr. JUDr. Břetislav Šubrt, SR 4. oddělení 11. odboru; mjr. Zbyněk Lála, SR 4. oddělení 11. odboru
kpt. JUDr. René Vrubel, SRS 4. oddělení 11. odboru; kpt. Ladislav Kovář, SRS 1. oddělení 11. odboru

Členové operativního průzkumu v oblasti Václavského náměstí

mjr. JUDr. Marie Jandlová, SR 1. oddělení 11. odboru; npor. JUDr. Václav Sklenář, SR 1. oddělení 11. odboru
kpt. JUDr. Miroslav Verner, SRS 4. oddělení 11. odboru; npor. Vojtěch Němec, SR 3. oddělení 11. odboru

Foto: archiv autora, ABS